

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausuntopyyntö 14.8.2025

VN/20373/2025

Lausunnon antaja: Suomen Farmasialiitto ry, työmarkkinajohtaja Minna Hälikkä

Asia: Lausunto koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi työneuvoston ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain kumoamisesta ja siihen liittyvästä lainsäädännöstä

Suomen Farmasialiitto ry (jäljempänä SFL) vastustaa esitystä Työneuvoston lakkauttamisesta ja yhtyy palkansaajakeskusjärjestöjen (SAK, Akava ja STTK) eriävässä mielipiteessä esittämiin perusteluihin.

SFL haluaa tuoda erikseen lausunnossaan esiin seuraavat asiat:

Palkansaajapuolella ei ole tosiasiallisesti ollut mahdollisuuksia vaikuttaa esityksen valmisteluun. Valmistelu on tehty lomakaudella ja erittäin pikaisella aikataululla ilman aitoa kolmikantaista valmistelua. Menettely on ristiriidassa ILO:n sopimuksen Nro 144 kolmikantavaatimuksen kanssa. Lakiluonnoksen käsittelyä ei tule jatkaa tämän esityksen pohjalta.

SFL:n näkemyksen mukaan luonnoksessa ei ole arvioitu riittävästi työneuvoston mahdollisen lakkauttamisen vaikutuksia oikeusturvan saatavuuteen. Esimerkiksi oikaisuvaatimusasioiden käsittely alkuperäisen päätöksen tehneessä viranomaisessa heikentää hakijan oikeusturvaa, koska oikaisuvaatimusasioiden oikeudellinen arviointi viranomaisessa on lähtökohtaisesti suppeampaa.

Työneuvosto on riippumaton ja asiantunteva erityisviranomainen, jonka lausunnot ovat edistäneet työlainsäädännön yhdenmukaista tulkintaa sekä tukeneet oikeusturvaa ja kolmikantaista työmarkkinajärjestelmää. Työneuvosto on tarjonnut nopean, kustannustehokkaan ja matalan kynnyksen keinon työlainsäädäntöä koskevien kysymysten ratkaisuun. Sen roolia voidaan pitää erityisen tärkeänä tilanteissa, joissa muutoksenhakuprosessit olisivat raskaampia ja hitaampia.

Esityksessä esitetyt taloudelliset perustelut ovat vähäisiä suhteessa toiminnan merkitykseen. Työneuvoston lakkauttaminen heikentäisi käytännössä oikeusturvaa ja lisäisi hallinnollista kuormitusta ilman todellisia säästöjä.

Mietinnössä on käsitelty vaihtoehtona työneuvoston tehtävien siirtämistä toiselle viranomaiselle, mutta todettu, että lausuntojen antamiseen liittyvät tehtävät eivät vaikuta sopivan luontevasti minkään nykyisen viranomaisen tehtäväkenttään. Vaihtoehtona ei kuitenkaan ole arvioitu lainkaan työneuvoston säilyttämistä ja toimivallan kasvattamista.

SFL:n näkemyksen mukaan tulisi ennen muutosten toteuttamista selvittää, voisiko työneuvoston tehtäviin lisätä lain tulkinnoista annettavien lausuntojen lisäksi esimerkiksi sovittelun tai välitysmenettelyn luonteisia tehtäviä. Uudistuksia tehtäessä tulisi käydä läpi työlainsäädännön kokonaisuus ja arvioida, voisiko työneuvoston tehtäviä muutoinkin lisätä. Työneuvosto voisi antaa lausuntoja myös esimerkiksi työsopimuslain tulkinnasta.

Todettakoon myös, että työntekijät ovat arkoja viemään työsuhteeseen liittyviä asioita oikeuteen, koska he pelkäävät korkeita kustannuksia ja julkisuuden mukanaan tuomia haittoja. Korkeiden kustannusten ja yrityksen maineen vuoksi myös työnantajat toivovat, että asiat olisi mahdollista ratkaista tuomioistuimen ulkopuolella. Lisäksi tuomioistuimessa asian käsittely kestää pitkään ja on kallista. Näistä syistä johtuen työlainsäädäntöön liittyvien epäselvyyksien ratkaisemiseen tarvitaan kustannustehokkaita ja aikaa säästäviä tapoja.

Työneuvostossa asian voi tällä hetkellä laittaa vireille tiettyjen viranomaisten lisäksi työnantajien tai työntekijöiden keskusjärjestöt. SFL katsoo, että olisi tarkoituksenmukaista muuttaa lakia siten, että asian voisi saattaa työneuvoston käsittelyyn ainakin työntekijä- ja työnantajajärjestö ilman, että asia kiertää keskusjärjestön kautta. Näin vireille panijoita olisivat ne tahot, jotka todellisuudessa hoitavat työsuhde- ja virkasuhdeneuvontaa ja käsittelevät tulkintaerimielisyyksiä. Vireille panijoiden laajentaminen myös omalta osaltaan nopeuttaisi prosessia.

Työneuvoston säilyttämistä perustelee nimenomaisesti sen luonne nopeana ja tehokkaana matalan kynnyksen oikeussuojakeinona. Marginaalisilla säästöillä perustellaan työmarkkinoiden toimivan ja asiantuntevan instituution purkamista. Työneuvoston lakkauttaminen heikentää käytännössä oikeussuojan saatavuutta. Työneuvoston lakkauttamisen sijaan tulisi harkita sen toiminnan kehittämistä. Lausuntojen sitovuus tulisi palauttaa ja kehittää valitusteitä. Tällä voitaisiin vastata oikeusturvan saatavuuteen liittyviin ongelmiin työoikeudellisissa kysymyksissä kustannustehokkaalla tavalla.